

Sygn. akt III CZ 2/12

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa Marii W.

przeciwko Krzysztofowi M.

o wydanie,

oraz w sprawie z powództwa wzajemnego Krzysztofa M.

przeciwko Marii W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 lutego 2012 r.,

zażalenia Krzysztofa M. na postanowienie o kosztach zawarte

w wyroku Sądu Okręgowego

z dnia 22 września 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 31 marca 2011 r. Sąd Rejonowy uwzględniając powództwo główne nakazał pozwanemu Krzysztofowi M. wydanie powódce Marii W. samochodu osobowego bliżej opisanego w wyroku za jednoczesną zapłatą przez Marię W. na rzecz Krzysztofa M. kwoty 9 000 zł tytułem reszty kosztów naprawy samochodu a uwzględniając powództwo wzajemne zasądził od Marii W. na rzecz Krzysztofa M. kwotę 9 000 zł z ustawowymi odsetkami i kwotę 5 420 zł kosztów przechowania samochodu oraz kwotę 3 138 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a także orzekł o nieziszczonych kosztach opinii biegłego.

W wyniku apelacji pozwanego obejmującej rozstrzygnięcie w części nakazującej pozwanemu wydanie powódce samochodu za jednoczesną zapłatą przez nią kwoty 9 000 zł - Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 22 września 2011 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w tej części i oddalił powództwo Marii W. o wydanie samochodu oraz zasądził od niej na rzecz Krzysztofa M. kwotę 600 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że apelacja doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku jednak z zasadniczo innych przyczyn, niż podniósł skarżący, którego zarzutów naruszenia prawa materialnego Sąd Okręgowy nie podzielił. Stwierdził jednak, że po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji doszło do zmiany prawidłowo ustalonego przez ten Sąd stanu faktycznego, co Sąd drugiej instancji musiał uwzględnić na podstawie art. 382 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Wskazał, że w dniu 15 maja 2011 r. powódka zapłaciła pozwanemu wszystkie kwoty wynikające z wyroku Sądu pierwszej instancji a pozwany zwrócił jej przedmiotowy samochód, w związku z czym powódka wniosła o umorzenie postępowania apelacyjnego i zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kosztów tego postępowania. Natomiast pozwany przyznając powyższe okoliczności stwierdził jednak, że nie sanują one wadliwości zaskarżonego wyroku.

W tej sytuacji Sąd drugiej instancji zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo o wydanie samochodu, stwierdzając, że nie można orzekać

w przedmiocie roszczenia, które w momencie wyrokowania przez Sąd drugiej instancji już nie istnieje, gdyż samochód został powódce zwrócony.

Uzasadniając orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy powołał się na regulację art. 102 k.p.c.. Stwierdził, że odstąpił od zasady odpowiedzialności za wynik procesu przewidzianej w art. 98 § 1 k.p.c., ograniczając koszty zasądzone od strony przegrywającej do kwoty odpowiadającej wysokości opłaty od apelacji, gdyż uznał, że w okolicznościach sprawy obciążenie tej strony pełnymi kosztami postępowania na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, bowiem o końcowym rozstrzygnięciu sprawy zdecydowały zdarzenia, które zaszły po wydaniu orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji wynikające z chęci realizacji przez powódkę nieprawomocnego jeszcze rozstrzygnięcia, przy akceptacji i udziale pozwanego.

W zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego, pozwany zarzucił naruszenie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. przez jego niezastosowanie i nie zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym mimo uwzględnienia apelacji pozwanego oraz art. 102 k.p.c. przez błędne zastosowanie w wyniku bezpodstawnego przyjęcia, że zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” oraz przez nienależyte uzasadnienie rozstrzygnięcia w tym przedmiocie.

Wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 102 k.p.c., stanowiący wyjątek od przewidzianej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady odpowiedzialności strony za wynik procesu, umożliwia Sądowi w wypadkach szczególnie uzasadnionych, zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów albo nie obciążenie jej kosztami w ogóle.

O nie obciążeniu strony przegrywającej pełnymi kosztami procesu Sąd orzeka na podstawie okoliczności konkretnej sprawy zasługujących na miano „wyjątkowych”, przy czym mogą to być zarówno okoliczności o charakterze zewnętrznym, związane w szczególności z sytuacją majątkową strony przegrywającej, jak i okoliczności wynikające z samego przebiegu postępowania

(porównaj między innymi orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r. I CZ 110/07 i z dnia 4 marca 2011 r. I CZ 13/11, niepubl.). Powyższy przepis powinien być zastosowany zawsze wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej pełnymi kosztami procesu przeciwnika byłoby oczywiście niezgodne z zasadami słuszności (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r. I CZ 120/10).

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy zastosowanie art. 102 k.p.c. i sposób skorzystania z tego przepisu jest suwerennym uprawnieniem Sądu orzekającego i od jego oceny zależy przesądzenie, że taki szczególny wypadek wystąpił ze względu na okoliczności rozpoznawanej sprawy i uzasadnia odstępnie w całości albo w części od zasady obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu. Zakwalifikowanie przypadku, jako „szczególnie uzasadnionego” wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy. Ingerencja w to uprawnienie Sądu w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia na rozstrzygnięcie o kosztach procesu nie jest wprawdzie wyłączona, jednak ogranicza się tylko do sytuacji, gdy zastosowanie przez Sąd art. 102 k.p.c. nie zostało w ogóle uzasadnione lub jeżeli nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r. IV CZ 136/10 i z dnia 19 października 2011 r. II CZ 68/11, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd drugiej instancji, odstępując na podstawie art. 102 k.p.c. od obciążenia przegrywającej sprawę w tej instancji powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanego, uzasadnił swoje stanowisko w tym przedmiocie powołując się na okoliczności sprawy, które przedstawił i wskazał, dlaczego uznał je za „szczególne” i uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. Analiza przedstawionego w uzasadnieniu stanowiska Sądu Okręgowego w tym przedmiocie nie pozwala na ocenę, że zastosowanie wskazanego przepisu nastąpiło z rażącym naruszeniem reguł w nim przewidzianych. Przeciwnie, wskazane przez Sąd okoliczności faktyczne sprawy, uzasadniały uznanie ich za „szczególne” w rozumieniu art. 102 k.p.c., a zasądzenie w tych okolicznościach od powódki na rzecz pozwanego także kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym byłoby oczywiście niezgodne z zasadami słuszności.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako nieuzasadnione.